

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

спеціальність	051 Економіка	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Економіка підприємства	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	бакалавр	кафедра	економіки та бізнесу

ВИКЛАДАЧ

Смірнова Поліна Василівна

Вища освіта – спеціальність «Менеджмент організацій»

Науковий ступінь – кандидат економічних наук, 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Вчене звання - доцент кафедри економіки підприємств харчування та торгівлі

Досвід роботи – 18 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- співавторка більше 15 наукових публікацій за тематикою дисципліни;
- співвиконавиця держбюджетних, бюджетних та госпдоговірних НДР;
- співавторка методичних розробок з управління витратами на підприємстві;
- учасниця наукових і методичних конференцій за тематикою дисципліни.

телефон	+380951491660	електронна пошта	P.Smirnov@btu.kharkov.ua	дистанційна підтримка	Moodle
---------	---------------	------------------	--------------------------	-----------------------	--------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і набуття системи спеціальних знань, вмінь, практичних навичок з визначення закономірностей формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями з метою оптимізації їх рівня та прийняття обґрунтованих рішень щодо реалізації ефективного управління витратами на підприємстві.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, робота у групах, електронне навчання
Специфічні результати	знати: сутнісну характеристику витрат їх класифікацію та структуру, механізм формування витрат, методи і способи контролю витрат, сутність вітчизняних та зарубіжних систем та методів обліку витрат на виробництво та їх вплив на управління витратами, сучасні методи діагностики та оптимізації операційної системи підприємства за критерієм витрат; вміти: стратегічно, тактично та оперативно мислити щодо діяльності підприємства на сучасному ринку; аналізувати, планувати та раціонально використовувати необхідні підприємству ресурси; оцінювати наслідки прийнятих рішень щодо впровадження та застосування сучасних технологій управління витратами; використовувати комплекс економічних знань і сучасних досягнень теорії і практики управління підприємствами, механізм їх розвитку, запобігати кризових явищ та банкрутства, забезпечувати економічну безпеку підприємства; творчо і критично оцінювати діючий економічний механізм вітчизняних підприємств та приймати обґрунтовані рішення щодо його удосконалення.
Обсяг і форми контролю	5 кредитів ECTS (150 годин): 30 годин лекцій, 30 годин практичних занять; поточний контроль; підсумковий контроль – іспит.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції

ІК здатність розв'язувати складні завдання і практичні проблеми у галузі підприємництва та торгівлі або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1 Теоретичні основи управління витратами

Лекція 1	Загальна характеристика витрат	Практичне заняття 1	Класифікація витрат і її практичне значення	Самостійна робота	Видова (елементна) структура витрат, її особливості в різних галузях економіки.
Лекція 2-3	Концептуальні засади управління витратами на підприємстві	Практичне заняття 2-3	Залежність формування витрат від умов операційної діяльності. Методика формування витрат за системою «директ-костінг», практичні аспекти її застосування		Мінімізація витрат, пов'язаних з основною діяльністю підприємства, – важливий фактор забезпечення його прибутковості.
Лекція 4-5	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	Практичне заняття 4-5	Кошториси центрів відповідальності та підприємства в цілому		Особливості та сфера застосування окремих методів розподілу витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів
Лекція 6-7	Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	Практичне заняття 6-7	Особливості калькуляції в одно- і багатопродуктовому виробництвах та у комплексних (сумісних) виробництвах		Параметричні методи визначення собівартості виробів та умови їх застосування

Розділ 2 Зміст процесів управління витратами

Лекція 8-9	5. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	Практичне заняття 8-9	Методи контролю витрат та стимулювання економії ресурсів	Самостійна робота	Форми стимулювання залежно від величини економії для спрямування на преміювання під час зниження витрат на підприємствах України.
Лекція 10-11	6. Аналіз системи «витрати випуск – прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-збутових рішень	Практичне заняття 10-11	Аналіз рівноваги та безпеки операційної діяльності		Вплив структури витрат на величину операційного лівериджу
Лекція 12-13	7. Мінімізація витрат на створення і зберігання запасів	Практичне заняття 12-13	Оцінка руху запасів та його вплив на собівартість продукції		Мінімізація витрат на поставку і зберігання матеріалів через визначення оптимальних партій поставки і величини запасів у
Лекція 14-15	8. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат	Практичне заняття 14-15	Сутність і форми адаптації операційної системи		Об'єкти та етапи функціонально-вартісного аналізу.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Ахновська І., Болгов В. Управління витратами : навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 156 с.
2. Нісфоян С. С. Управління витратами на утримання і розвиток персоналу підприємств : монографія. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 268 с.
3. Славута О.І., Матвєєва Н.М. Управління витратами : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2025. 315с.
- 4.Ковшун Н.Е., Левун О.І. Аналіз та реалізація проєктів: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2022. 350 с.
5. Данилко В.К. Управління витратами: навч. посібник. 2-ге вид. Рек. МОН України. 2023. 216 с.
6. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами : навчальний посібник. Центр учбової літератури 2023. 320с.
7. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

Методичне забезпечення

1. Управління витратами: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 051 Економіка ОПП «Економіка підприємства» / П.В. Смірнова, Р.М. Бугріменко [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2024 . – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 91 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/61610/1/KL_uprav_V_051_24.pdf
2. Смірнова П.В. Управління витратами : методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Економіка підприємства» [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2025. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 36 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/61614/1/MV_Uprav_V_SAM_051_25.pdf
3. Смірнова П.В. Управління витратами : тестові завдання для контролю знань здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 Економіка ОПП «Економіка підприємства» / П.В. Смірнова [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2025 . – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 34 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/61617/1/T_Uprav_V_051_25.pdf

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

(<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/norm-b-pol-org-op.pdf>)

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за розділами
		до 50	підсумкове тестування
Поточне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у Кодексі академічної доброчесності Державного біотехнологічного університету (<https://surl.li/nwuvwx>), Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://surl.li/rrlgvz>): виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.